

Jonah: Submission or Surrender?

Dr. Avivah Gottlieb Zornberg

1. תהילים קז: כג-כח

כג יִרְדֵי הַיָּם, בְּאֲנִיּוֹת; עֲשֵׂי מְלָאכָה, בְּמַיִם רַבִּים.
כד הִמָּה רָאוּ, מַעֲשֵׂי יְהוָה; וְנִפְלְאוֹתָיו, בְּמַצּוֹלָה.
כה וַיֹּאמֶר--וַיַּעֲמֵד, רוּחַ סְעָרָה; וַתְּרוֹמֵם גְּלִיו.
כו יַעֲלוּ שָׁמַיִם, יִרְדּוּ תְהוֹמוֹת; נִפְשָׁם, בְּרָעָה תִתְמוּגַג.
כז יְחֹגּוּ וַיְנִיעוּ, כְּשֹׁפָר; וְכָל-חֲכָמָתָם, תִּתְבַּלֵּעַ.
כח וַיִּצְעֲקוּ אֶל-יְהוָה, בְּצַר לָהֶם; וּמִמְצוּקֵיהֶם, יוֹצִיאֵם.

2. בית יעקב: בראשית ב

הוא מחריב את העולם. והענין בזה כי השי"ת ברא את העולם ישוב, ים, ומדבר, ישוב היינו ששם יש להבריאה הויה. וים הוא שנדמה שאין שם כבודו כדאיתא (במכילתא פ' בא תנחומא ויקרא ח') שיונה רצה לברוח לים שבים לא מצינו כבודו שבארץ כתיב (ישעיה ו) מלא כל הארץ כבודו. ובשמים כתיב (תהלים קיג) על השמים כבודו ובים לא מצינו כבודו, והיינו אף שהשי"ת ברא את הים גם כן. אבל מצד הברואים אין נראה שם כבודו כי בים אין שם כח צורת אדם להתפשט כדאיתא בגמ' (תמיד דף לב) שכל יורדי הים אין דעתן מיושבת עליהן ולכן אינו רואה שם האדם מצדו שום כבוד שמים. ובאמת הציב השי"ת כן להראות שבים נקרא השי"ת הוא כמו שהיה קודם שנברא העולם כי באם לא נברא הים היה יכול הבריאה לטעות חלילה שהשי"ת נצרך להבריאה שהבריאה תמליך עליה את השי"ת. ולכן ברא השי"ת ים ומדבר שרואה האדם שהשי"ת אינו נצרך לעבודת הברואים וזהו אם אתה עושה ה"א חיי"ת??? הוא מחלל את כבוד השי"ת ולהיפך היינו שאומר האדם שהשי"ת אינו חפץ בעבודת הברואים והענין בזה שהשי"ת הציב שיתראה להברואים שיש חלל ובפסק בין אורו יתברך לתפיסת הברואים. אכן האדם על ידי עבודה מברר שמלא כל הארץ כבודו.

3. רד"ק: יונה ב:ב

ויתפלל יונה. נס גדול היה שהיה במעי הדג שלשה ימים ושלשה לילות והוא חי ועוד נס אחר שלא נדהם אלא עמד בדעתו ובשכלו והתפלל. הדגה. כמו הדג יבא בלשון זכר ונקבה כמו והדגה אשר ביאור מתה, ויש דרש כי נקבה היתה ומ"ם ממעי אינה במקום ב"ת אלא רוצה לומר כי מתוך הצרה התפלל וכן מבטן שאול שועתי ממעמקים קראתיך ה' מן המצר קראתי יי.

4א. פרקי דרבי אליעזר: פרק י

וקראו איש אל אלהיו ולא הועילו, ויונה בצרת נפשו נרדם וישן לו. בא אליו רב החובל, אמר לו: הרי אנו עומדים בין מות לחיים ואתה נרדם וישן?

4ב. פרקי דרבי אליעזר: פרק י

מה עשו, נטלו את יונה ועמדו על ירכתי הספינה ואמרו: אלהי עולם ה', אל תתן עלינו דם נקי, שאין אנו יודעין מה טיבו של האיש הזה. אמר להם: בשבילי הצרה הזאת עליכם, שאוני והטילוני אל הים. מיד נטלוהו והטילוהו עד ארכובותיו ועמד הים מזעפו; לקחו אותו אצלם והים סוער עליהם; הטילוהו עד צוארו והעמיד הים מזעפו; ועוד העלו אותו אצלן והים הולך וסוער עליהם; הטילוהו כולו ומיד עמד הים מזעפו. רבי טרפון אומר: ממונה היה אותו הדג לבלוע את יונה מששת ימי בראשית, שנאמר (יונה ב, א): "וימן ה' דג גדול לבלוע את יונה."

5. פרקי דרבי אליעזר: פרק מג

6. לקוטי מוהרן ס"ד:א

כי השם יתברך מחמת רחמנותו ברא את העולם, כי רצה לגלות רחמנותו, ואם לא היה בריאת העולם על מי היה מראה רחמנותו. ועל כן ברא את כל הבריאה מתחלת האצילות, עד סוף נקדת המרכז של עולם הגשמי, כדי להראות רחמנותו. וכאשר רצה השם יתברך לברא את העולם, לא היה מקום לבראו, מחמת שהיה הכל אין סוף, על-כן צמצם את האור לצדדיו, ועל ידי הצמצום הזה נעשה חלל הפנוי, ובתוך החלל הפנוי הזה, נתהוו כל הימים והמדות, שהם בריאת העולם (כמ"ש בעץ חיים בתחילתו). וזה החלל הפנוי היה מכרח לבריאת העולם, כי בלתי החלל הפנוי לא היה שום מקום לבריאת העולם כנ"ל. וזה הצמצום של החלל הפנוי אי אפשר להבין ולהשיג כי אם לעתיד לבוא, כי צריך לומר בו שני הפכים: יש ואין, כי החלל הפנוי הוא על-ידי הצמצום, שכביכול צמצם אלקותו משם, ואין שם אלקות כביכול, כי אם לא כן אינו פנוי, והכל אין סוף, ואין מקום לבריאת העולם כלל. אבל באמת לאמתו, בודאי אף-על-פי-כן יש שם גם כן אלקות, כי בודאי אין שום דבר בלעדי חיותו, ועל-כן אי אפשר להשיג כלל בחינת חלל הפנוי עד לעתיד לבוא.

7. תהילים קלט: ה-טו

ה אחר וקדם צרתני ותשת עלי כפכה
ו פלאיה [פליאה] דעת ממני נשגבה לא-אוכל לה
ז אנה אלך מרוחק ואנה מפניך אברח
ח אם-אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך
ט אשא כנפי-שחר אשכנה באחרית ים
י גם-שם ידך תנחני ותאחזני ימינך
יא ואמר אך-חשך ישופני ולילה אור בעדני
יב גם-חשך לא-יחשיך ממך ולילה כיום יאיר כחשיכה כאורה
יג כי-אתה קנית כליתי תסכני בבטן אמי
יד אודך על כי נוראות נפילתי נפלאים מעשיך ונפשי ידעת מאד
טו לא-נכחד עצמי ממך אשר-עשיתי בסתר רקמתי בתחתיות ארץ

8. פרוש הגר"א: יונה א: ג,י

מלפני ה'. שכולם בורחין מלפניו ואין רוצים לפניו לעמוד.

מנין ידעו כי בורח הוא כי הגיד להם כל ימיו שכל דעתו ומגמתו לכך תמיד

9. William Shakespeare: The Tempest

Full fathom five thy father lies
Of his bones are coral made:
Those are pearls that were his eyes
Nothing of him that does fade
But doth suffer a sea-change
Into something rich and strange.

10. Joseph Conrad: Lord Jim

'A man who is born falls into a dream like a man who falls into the sea. If he tries to climb out into the air as inexperienced people endeavour to do, he drowns - nicht war? .... No! I tell you! The way is to the destructive element submit yourself, and with the exertions of your hands and feet in the water make the deep deep sea keep you up!'

Jonah: A Fantasy of Flight

Dr. Avivah Gottlieb Zornberg

1. Psalms 107:23-28

Others go down to the sea in ships,
Ply their trade in the mighty waters;
They have seen the works of the Lord
And his wonders in the deep.
By His word He raised a storm wind
That made the waves surge.
Mounting up to the heaven,
Plunging down to the depths,
Disgorging in their misery,
They reeled and staggered like a drunken man,
All their skills to no avail.
In their adversity they cried to the Lord,
And he saved them from their troubles.

2. Beit Yaakov: Bereshit 2 is not available in English

3. Radak: Jonah 2:2

And Jonah prayed—A great miracle happened, that he was in the belly of the fish three days and three nights, yet he survived; and another miracle, that he was not stupefied, but he retained his faculties and was able to pray.

4a. Pirkei d'Rabbi Eliezer chapter 10

They arose and every one called upon the name of his god, but it availed nought. Now Jonah, because of the anguish of his soul, was slumbering and asleep. The captain of the ship came to him saying: "Behold, we are standing betwixt death and life, and thou art slumbering and sleeping."

4b. Pirkei d'Rabbi Eliezer chapter 10

What did they do? They took Jonah and they stood on the side of the ship, saying, God of the world! O Lord! Do not lay upon us innocent blood, for we do not know what sort of person is this man; and he says deliberately, On my account has this misfortune befallen you.

They took him (and cast him into the sea) up to his knee-joints, and the sea-storm abated. They took him up again to themselves and the sea became agitated again against them. They cast him in (again) up to his neck, and the sea-storm abated. Once more they lifted him up in their midst and the sea-storm was again agitated against them, until they cast him in entirely and forthwith the sea-storm abated, as it is said, "So they took up Jonah, and cast him forth into the sea; and the sea ceased from her raging."

"And the Lord prepared a great fish to swallow up Jonah." Rabbi Tarphon said: That fish was specially appointed from the six days of creation to swallow up Jonah, as it is said, "And the Lord *had* prepared a great fish to swallow up Jonah."

5. Pirkei d'Rabbi Eliezer chapter 43

What did he do? He set the men on one side and the women on the other; all the pure animals on one side and the impure animals on the other; the mothers on one side and their young on the other. The young saw their mothers' breasts and want to suck at them, and the mothers saw their young and want to suckle them - and they wept. And there were more than 120,000 human beings [in Nineveh], as it is said: "Shall I not have pity on Nineveh that great city....?"

6. Likutei Moharan 64:1 is not available in English

7. Psalms 134: 5-15

5 You hedge me before and behind; You lay Your hand upon me.
6 It is beyond my knowledge; it is a mystery; I cannot fathom it.
7 Where can I escape from Your spirit? Where can I flee from Your presence?
8 If I ascend to heaven, You are there; if I descend to Sheol, You are there too.

9 If I take wing with the dawn to come to rest on the western horizon,
10 even there Your hand will be guiding me, Your right hand will be holding me fast.
11 If I say, "Surely darkness will conceal me, night will provide me with cover,"
12 darkness is not dark for You; night is as light as day; darkness and light are the same.
13 It was You who created my conscience; You fashioned me in my mother's womb.
14 I praise You, for I am awesomely, wondrously made; Your work is wonderful; I know it very well.
15 My frame was not concealed from You when I was shaped in a hidden place, knit together in the recesses of the earth.

8. HaGra: Jonah 1:3,10

1:3 'From before God!' for everyone flees from before Him and refuses to stand in His presence.

1:10 How did they know that he was fleeing? Because he had told them his whole history, that his whole intention and purpose was always set on this.

9. William Shakespeare: The Tempest

Full fathom five thy father lies
Of his bones are coral made:
Those are pearls that were his eyes
Nothing of him that does fade
But doth suffer a sea-change
Into something rich and strange.

10. Joseph Conrad: Lord Jim

'A man who is born falls into a dream like a man who falls into the sea. If he tries to climb out into the air as inexperienced people endeavour to do, he drowns - nicht war? .... No! I tell you! The way is to the destructive element submit yourself, and with the exertions of your hands and feet in the water make the deep deep sea keep you up!'